

reiken en nu onder water bloeien; de mooie rozeroode bloempjes een halven meter of dieper nog onder den waterspiegel. Overigens gaat het met die waterviolieren alweer niet al te best, hun aantal neemt af. Slooten, die er vroeger geheel door gekleurd waren, zijn thans in beslag genomen door de hanekammen. Op het open meer nemen de matbiezen hoe langer hoe meer toe en de veenwortel maakt er midden in den plas nog luchtbladeren en geeft zich voor het overwinteren zoo weinig moeite, dat wij hem in de laatste jaren zachtjesaan gaan beschouwen als een altijdgroene plant. Azolla heeft zich gelukkig nog altijd niet in het Meer vertoond, maar het heeft niet veel gescheeld of de hooge waterstanden aan de Karnemelksloot hadden dezen indringer in ons heiligdom gebracht. In dat geval zouden wij ons echter gerechtigd geacht hebben, om hem weer met de sterke hand te verwijderen.

De stichting van de botanische reservaten heeft ook invloed gehad op de vogelwereld. Het grootste, het Jan Hage's bosch, is een geliefkoosde overwinteringsplaats geworden zoowel voor rielgorzen en baardmeesjes als voor de roerdampen, die er tusschen riet en biezen en onder de hooge dorre varens een luwe schuilplaats vinden. Thans wemelt het er ook van snorren en rietzangers, de beide karekieten en de boschrietzanger en ook wordt er het vreemd geknor van de waterral gehoord, die er stellig broedt, maar wij loopen het meer niet plat, om nesten te zoeken. Een andere nieuwe gast is de aschgrauwe kiekendief, die huist aan de westtocht. Zondag 16 Mei zag ik het mannetje van den aschgrauwen kiekendief rondvliegen, tegelijk met een mannetje bruine kiekendief, allebei mooie vogels, maar wat is de aschgrauwe toch veel en veel mooier dan de bruine, zoowel in kleur als in vlucht. Ongetwijfeld een zeer groote aanwinst. Ook schijnen er weer blauwe reigers tusschen het riet te huizen; ik zag een paar weken achtereen een tweetal van die vogels hun vreugdevluchten houden in de buurt van de machinetocht.

Met de lepelaars is dit voorjaar iets niet in den haak. Ze zijn op tijd gekomen, een vijftigtal, maar in plaats van aan hun nesten te beginnen hebben ze maandenlang rondgezworven. Soms was er geeneen lepelaar op het Meer te zien. Ten slotte zijn ze gaan bouwen op de oude broedplaats van vijftien jaar geleden en wie weet wat ze n g verder uithalen. Het Bestuur van 't Naardermeer heeft daarom besloten dit jaar geen bezoekers bij de lepelaars toe te laten. Ze zaten ook wel wat dicht op den ringdijk en de buurt van het Meer is in de laatste jaren niet rustig; eerst met al dat militaire gedoe en het aanleggen van de elektrische krachtleiding door de Meent. Nu komt later ook nog de nieuwe verbindingsweg Amsterdam—Gooi, dus 't is maar goed, dat de dieren wat meer naar het midden van het Meer trekken. Hun broedplaats aan den ringdijk had anders een buitengewoon schilderachtige ligging en ze hadden daar gezelschap van zwartkopmeeuwen en voor een poos van onze geoorde fuut, die er in een paar of vier gebroed heeft. Dit jaar heb ik ze nog niet gezien. Over de insecten van het Naardermeer hoop ik later eens te berichten.

JAC. P. THIJSE.

AMSTERDAMSCH E VOGELWAARNEMINGEN.

Dec. 1918 — Dec. 1919.

IERONDER hebben wij een kort verslag gegeven van onze vogelwaarnemingen sedert December 1918. Eenige keeren is maar melding gemaakt van vogels, die we buiten de allernaaste omgeving zagen. Het zijn dus hoofdzakelijk waarnemingen die we deden in eenige stadsparken.

Den 8sten, 15den, 26sten en 29sten December zingen telkens één of meer zanglijsters, van 8 tot en met 21 Januari bijna dagelijks, maar dan zet de vorst in en hij zwijgt tot 17 Februari.

Een roodborst probeert het 15 Januari, terwijl als de vorst invalt 's avonds troepjes ganzen overtrekken.

Den 26sten is de grond hard bevroren en de kieften en goudplevieren trekken weg. Dien dag wonen we in Bloemendaal dien overweldigenden trek bij (Zie ook Trekstationverslag, Ardea no. 1, jaargang VIII).

Den 30sten bezoekt een groote bonte specht de binnenstad en 12 Februari begint een houtduif weer te koeren. Eigenaardig is, dat sommige exemplaren zoowat het heele jaar door koeren.

Den 14den probeert een merel te zingen en vindt de volgende dagen navolging.

Den 21sten bericht een vriend, dat de kieften terug zijn en den 22sten zit alles vol. We ontmoeten den eersten witten kwik.

Van 23 Februari—17 April nemen we bijna dagelijks in 't Vondelpark een paartje kleine bonte spechten waar, terwijl ook de sijsjestrek begint. We poteeren ze op: 23, 24 Februari, 4, 5, 7, 14 Maart en 11 April nog 1 ex. (♀).

Maart zet in met een trek van 35 ganzen boven 't Vondelpark → O.

Op den 5den meldt een vriend ons den eersten ooievaar, terwijl op den 2den al tureluurs gezien waren.

Den 12den zingen ineens overal groenvinken en 22 Maart geeft 2 boomklevers in stad. Ondertusschen minderen de bonte kraaien gestadig aan: 5 April nog een troep van 24 stuks; 6 April nog 1 ex.; de 9de nog 1 ex. met een ?; 17 April 1 ex. op 't IJmuider strand; 19 April 1 ex. op een weiland bij Velsen.

Bij den Koenenmolen vechten 2 April onze eerste kemphaantjes; den 5den zien we daar 20 grutto's; 13 April melden vrienden ons boerezwaluwen (3 exemplaren); 15 April zijn er al meer en de 17de geeft een spotvogel.

Den 11den waren er nog koperwieken; de 22ste geeft 10 keepen in 't Park.

De 21ste was de eerste karekiet er, den 22sten zien we den grooten karekiet en de vischdiefjes.

Den 27sten komen de braamsluipertjes, allemaal doortrekkers en 3 Mei sikkelen de gierzwaluwen weer boven de stad; 4 Mei zingt onze eerste tuinfluiter; 6, 7 en 9 trekken er veel zwartgrauwe vliegenvangertjes door. Ze komen tot in de binnenstad. De 13de geeft nog 1 ex. met een ?.

De 7de is een merkwaardige dag. We nemen twee boschvogels, een draaihals en een zingenden fluiter waar, helaas doortrekkers. Den 10den zitten de twee tortels weer bij 't oude nest en den 11den (waarschijnlijk eerder), zijn overal de vliegenvangertjes bezig.

Nu is alles aangekomen. Van vogels, wier data we niet precies wisten, hebben we over 't algemeen niets vermeld. Maar zoodra zijn we na de zomervacantie weer in stad of de waarnemingen beginnen weer.

Op 3 September: 9 wulpen → W.; 2, 4 en 7 Sept. telkens nog gierzwaluwen en troepen boeren- en huiszwaluwen.

De 11de geeft één gierzwaluw; 23 Sept. 20 gierzwaluwen; 26 Sept. ± 75 ex. (één troep); 27 Sept. 20 ex.; 28 Sept. nog 3, de laatste.

De boerenzwaluwtroepen vertoonen zich tot begin October. Den 5den October zien we nog twee ex. Nu beginnen zich ook Vlaamsche gaaien te vertoonen, en die zijn er nog altijd. Ze zijn overal te zien, tot zelfs in de binnenstad. We hebben nog nooit die benden gehad en waarom Amsterdam nu zoo plotseling bij hun in de gratie is, blijft ons een raadsel.

In de nachten van 4 op 5 en van 6 op 7 October hooren we sterken lijstertrek boven de stad. We hoorden koperwieken (?), merels en zanglijsters.

De 6de geeft den eersten bonten kraai en 7 October nog 6 huiszwaluwen (?), beide waarnemingen van een vriend.

Den 21sten komen er troepjes goudhaantjes door en daarna zien we ze geregeld op onze wandelingen; den 22sten meldt een vriend ons 10 kwartels, die hij vlak bij waarnam bij den, nu helaas afgebranden, Koenenmolen.

De 24ste geeft weer een kleine bonte specht in 't Vondelpark; vanaf de 26ste tot nu, een ekster in den Artistuín en de 27ste 2 boomklevers in de stad.

Den 9den komt een kleine bonte specht in een tuintje bij de Munt (een plein in 't centrum). Dien dag sterke trek van kieften en spreeuwen boven de stad en verder 200 eenden; alles waarneming van een vriend. Wij wonen den trek bij in de Bloemendaalsche duinen, noteeren tusschen 9.30 v.m. en 2.30 n.m. o.a. 1100 kieften, 86 goudplevieren en 300 spreeuwen.

Den 10den, 11den en 12den November krijgen we bericht, dat er groote troepen eenden op 't Buiten-IJ liggen en er ganzen overtrekken, alles in verband met de plots invallende kou. Den 12den trekt een troep van ongeveer 60 ganzen over.

Den 16den nemen we zelf op Zeeburg waar: eenige honderden eenden, ter ver weg om te determineeren of eenigszins precies te schatten; 10 kol (?) ganzen; 3 strandleeuweriken (2 ♂ ♂ en 1 ♀); troepjes pieperachtigen en leeuweriken, vooral kuifleeuweriken; 2 bruine kiekendieven; nog, niettegenstaande de vorst, een kievit; torenvalkje (waarschijnlijk broedvogel); 1 kanoetstrandlooper; 2 of 3 onbekende strandloopers; troepjes keepen en vinken in de zulte en verder een roofvogel, die een vischarend *moet* geweest zijn. (Zie het »konden niet anders« in 't Vogeljaar, 2de druk, pag. 421). Het dier vloog dicht langs en door onze kijkers namen we 't volgende waar: kop wit met zwarte lengtestreepjes; keel wit; borst met zwarte vlekken; verder onderkant wit; rug, mantel, enz. zwartbruin met lichtgrijzen glans; vleugeltoppen zwart, weinig gevingerd; staartpenen zwart; manier van vliegen was niet die van kiekendief, 't dier sloeg sneller en zweefde maar kort. 't Artismuseum had maar 3 ex. die, op de borstvlekken na, overeenkwamen. Boeken en plaatwerken wezen evenwel ook op vischarend.

En tot slot: 22 November, 2 groote gele kwikstaarten in de stad.

Door publiceering van deze feiten hebben we misschien sommige stadgenooten op den betrekkelijken vogelrijkdom opmerkzaam gemaakt en opgewekt wat meer er op te letten. Maar in ieder geval hebben we dit ook geschreven om langzamerhand tot een volledig overzicht van het leven en bewegen van de vogels in Amstelland te komen. Voor aanvulling van 't bovenstaande houden wij ons aanbevolen, vooral omdat we in 't komende seizoen tot vergelijkingszullen overgaan.

Keizersgracht 622.

WOUTER VAN DIENEN.
TOBBIE HUNGER.

..... DIE EENS ROEPENDEN IN DE WOESTIJN.

LEEF zo de stem van Tollenaar, die zo luid en fris klonk in No 10 van ons lijfblad?

Ik had verwacht in het Maartnummer een bespreking, een geanimeerd debat over Tollenaars ideeën; maar geen woord wordt er over gerept!

Heeft het de lezers met lamheid geslagen of is de gewezen wonde zo diep ingekankerd dat niemand het mes er in durft zetten?

Tollenaar noemt als eerste kwaad van ons natuurliefheben: „de groote versnippering”. En hij heeft m.i. gelijk. Vroeger kon men in „De Levende Natuur” de artikelen vinden, die ons opwekten tot natuur waarnemen, die ook de leek en de jeugd konden volgen, voor wienbers de prettige stukjes een grote aansporing waren om ook van die rijke levensbron te drinken! En tans? Nu moet ik trachten de N.R.C. machtig te worden om Rinke Tolman te genieten; de „Telegraaf” voor Wigman, „de Natuur” voor Kuylman, „Floralia” voor de Meijere, „de Groene” voor .... etc — Moeten ik mij op al deze en nog andere periodieken gaan abonneeren, om artikeltjes te lezen, die in „De Lev. Natuur” thuis horen? Waar is het blad, dat ik warm kan